Практическо ръководство за иновативен подход на работа с деца и родители в мултикултурна образователна среда в ДГ „Здравец“, гр. Ихтиман

Настоящият документ е логическо продължение на План за изграждане на **мултикултурна образователна среда – среда за активно социално приобщаване в ДГ „Здравец“, гр. Ихтиман.**

Планът е разработен в рамките на проект **„Позитивна мултикултурна образователна среда – среда за активно социално приобщаване“ по Договор No BG05M2OP001-3.017-0009-C01/14.12.2020 г.,** финансиран от Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейските структурни и инвестиционни фондове.

Целта на документа е да предостави модели и подходи, които ще разширят и обогатят знанията на експертите, които работят в мултикултурна общност, изграждайки капацитет в етноса с крайна цел - адекватна грижа за детето. Те са и съобразени културално с особеностите на различните етноси и не противоречат на ценностите и традициите, а напротив, изхождайки от палитрата и силните страни на различието, представят безконфликтни начини за подобряване на грижата на родителите за децата от най-ранна възраст.

Модел на работа с фокус групите:

1. Цели и дейност на метода фокус групи

Фокус групата представлява качествено изследване, в което група от хора са запитани за техните възприятия, мнения, убеждения и нагласи, идея.

За разлика от срещите, фокус групите дават възможност на по-широк кръг от заинтересовани страни да дадат своето мнение по дадена тема, да учат един от друг и да размишляват заедно. По този начин, чрез ангажирането на различни заинтересовани страни могат да бъдат разработени различни иновативни идеи, в резултат на различния опит и преживявания на всяка страна.

Фокус групата преминава при следната последователност:

- Направете въведение. Благодарете за участието.
- Напомнете за целите на фокус групите и програмата на срещата.
- Обменете информация между членовете на фокус групата. Помолете всеки член да се представи и предостави информация за техните текущи занимания; По този начин ще се позволи обмяната на допълнителна .
- Споделете информация какво представлява самото посещение.
- Споделете добри примери.
- Споделете снимки от примерно посещение.
- Дайте възможност за отворена дискусия по дадената тема.
- Получете обратна връзка. Участниците могат да попълнят въпросник за целта.
- Не забравяйте да си водите бележки по време на цялата среща.
- Обобщете следващите стъпки.
- Благодарете за участието.

2.Модел за работа с фокус група родители

2.1.Примерна анкета за работа във фокус група:

АНКЕТНА КАРТА

за родители

Уважаеми родители,

Настоящата анкета се провежда с цел проучване някои аспекти на общуването и взаимоотношенията в семейството и детската градина. След прочитане на въпросите оградете с кръгче отговора, който съответства най – пълно на вашите разбирания.

Анкетата е анонимна и ще бъде използвана изцяло в участието ни по проект и с цел подобряване взаимодействието със семейството.

Разчитаме на вашата искреност!

1.Бихте ли посочили вашата възраст:

а) до 25 г.
б) от 26 до 30 г.
в) от 31 до 35 г.
г) от 36 до 40 г.
д) над 40 г.

2.Пол:

а) жена
б) мъж

3.Вие имате:

а) едно дете
б) две деца
в) три деца
г) повече от три деца

4.Вашето образование е:

а) незавършено средно
б) средно
в) средно специално
г) полувисше
д) висше

5.Вие работите в сферата на:

а) материалното производство
б) услугите, транспорта, съобщенията
в) здравеопазването
г) науката, културата, образованието
д) селското стопанство
е) търговията
е) учите
ж) не работите

6.Социално положение:

а) работник
б) служител
в) учащ
г) безработен

7.Вие живеете в:

а) собствено жилище
б) жилище под наем
в) при родителите на единия от съпрузите

Проект „Позитивна мултикултурна образователна среда - среда за активно социално приобщаване!", Договор No BG05M2OP001-3.017-0009-C01/14.12.2020г., финансиран от Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейските структурни и инвестиционни фондове.

8.Бихте ли подредили по степен на важност за вас в момента: детето, кариерата, приятелите, развлеченията, съпругът (ата):

1……
2……..
3……..
4……
5……

9.Кой във вашето семейство в по – голяма степен е ангажиран с възпитанието на децата:

а) майката
б) бащата
в) двамата родители еднакво
г) бабата и дядото

10. Посочете от какви принципи се ръководите, възпитавайки децата си:……
……
……

11. Как оценявате знанията си относно възпитанието на децата:

а) достатъчни
б) имам известни пропуски
в) по – скоро недостатъчни
г) недостатъчни

12.Разполагате ли с достатъчно време за общуване с детето си:

а) да, винаги
б) зает (а) съм, но се старая да намирам време
в) много съм зает (а), почти не ми остава време
г) не ми остава време

13. До колко минути дневно достига времето, посветено само на общуване между вас и детето:

а) до 30 мин.
б) до 45 мин.
в) до 60 мин.
г) до 90 мин.

14.По какъв повод най – често общувате с детето си:

а) поведението му в къщи
б) предаване по телевизията

Проект „Позитивна мултикултурна образователна среда - среда за активно социално приобщаване!", Договор No BG05M2OP001-3.017-0009-C01/14.12.2020г., финансиран от Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейските структурни и инвестиционни фондове.

в) прочетена приказка
г) в процеса на съвместна битова дейност
д) поведението му в ДГ
е) занятия и игри

15.Кое от следните твърдения е най – близко до вашите разбирания:

а)Детето се възпитава, докато е малко, но при това трябва да се пазят достойнството и самочувствието му. Ако успея да го разбера, то ще ми отговори със същото.

б)Дървото се превива, докато е младо. За детето трябват строгост и ред.

в)Детето е над всичко останало. Думата ме е закон за мен.

16.Когато вземете решение по въпрос, засягащ детето ви, съобразявате ли се с неговото желание:

а) винаги
б) някога
в) не
г) затруднявам се да отговоря

17.Каква съвместна дейност имате с детето си:

	редовно	понякога	не
беседи на различни теми	а	а	а
домашен труд	б	б	б
разходки	в	в	в
игри	г	г	г
гледане на телевизия	д	д	д
слушане на музика	е	е	е
четене на приказки	ж	ж	ж
рисуване	з	з	з
спорт	и	и	и

18.Бихте ли посочили какво е характерно за емоционалния климат във вашето семейство:

а) топлота, нежност
б) нервност и напрегнатост
в) спокойствие и безразличие
г) друго (посочете)
д) не мога да преценя

19.Ако между вас и съпруга(ата) ви възникне конфликт, вие го разрешавате:

а) насаме
б) пред децата

Проект „Позитивна мултикултурна образователна среда - среда за активно социално приобщаване!", Договор No BG05M2OP001-3.017-0009-C01/14.12.2020г., финансиран от Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейските структурни и инвестиционни фондове.

в) независимо от присъствието на децата г) затруднявам се да отговора

20.Имате ли конфликти със съпруга(ата) си относно възпитанието на децата:
а) редовно б) понякога
в) много рядко г) затруднявам се да отговоря

21.Кои ваши личностни черти бихте желали да видите у детето си:.....

.....

22.Какви личностни качества, които не притежавате, бихте искали да култивирате у детето
си:.....

.....

23.Как смятате да го
постигнете:.....

.....

24.Какви черти на характера не бихте желали да притежава вашето дете:.....

.....

25.Съгласни ли сте с твърдението, че детето трябва да уважава повече бащата, отколкото майката:
а) да б) частично в) не

26.Как и за какво поощрявате детето
си:.....

.....

Проект „Позитивна мултикултурна образователна среда - среда за активно социално приобщаване!", Договор No BG05M2OP001-3.017-0009-C01/14.12.2020г., финансиран от Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейските структурни и инвестиционни фондове.

27.Как и за какво го наказвате:.....

.....

28.Има ли готовност детето ви да направи самостоятелно нещо за вас и какво:.....

.....

29.Как приспивате детето си:

а) чета любимата му приказка
б) разказвам му приказка
в) пея му приспивна песен
г) казвам му „Лека нощ“
д) не го приспивам аз

30.Тревожи ли ви нещо в детето ви:

а) взаимоотношенията ни
б) капризите и егоизма му
в) поведението му в къщи
г) прекалената му затвореност
д) поведението му в ДГ
д) нищо не ме тревожи

31.Ако имахте възможност, бихте ли останали с детето си вкъщи до тръгването му на училище:

а) да
б) не

32.Детската градина за вас е:

а) място, където детето прекарва част от деня и нищо повече
б) учреждение, което му осигурява „детско общество“, дава знания и възпитава
в) учреждение, в което се полагат грижи за детето и където мога да получа информация относно всеки проблем, свързан с възпитанието

33.Какво ви удовлетворява в контактите ви с ДГ:.....

.....

34.Има ли нещо да не ви удовлетворява:.....

Проект „Позитивна мултикултурна образователна среда - среда за активно социално приобщаване!“, Договор No BG05M2OP001-3.017-0009-C01/14.12.2020г., финансиран от Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейските структурни и инвестиционни фондове.

.....

35.За вас тези контакти се състоят най – често в:
а) разговор с детските учители при прибиране на детето
б) присъствие на детски празници
в) присъствие по време на занятие
г) родителски клуб

36.На колко родителски срещи е присъствал през изтеклата година някой от вашето семейство:
а) на една
б) на две
в) на три
г) на четири и повече

37.Какви въпроси са обсъждани на тези срещи:.....

.....

38.По какви въпроси бихте искали да поговорите на тези срещи:.....

.....

39.Намирате ли за целесъобразно детският учител да ви посещава вкъщи:
а) да
б) не

40.Ако в района на ДГ функционира кабинет със специалисти, компетентни по въпроси, отнасящи се до възпитанието и семейните отношения, бихте ли го посетили:.....

.....

Предлагаме ви да отговорите как бихте постъпили в следните ситуации:

41.Зает (а) сте със спешна и важна за вас работа. Детето ви пречи:
а)организирате му някакво самостоятелно занимание

Проект „Позитивна мултикултурна образователна среда - среда за активно социално приобщаване!“, Договор No BG05M2OP001-3.017-0009-C01/14.12.2020г., финансиран от Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейските структурни и инвестиционни фондове.

б)обещавате му подарък, ако ви остави да работите спокойно
в)казвате му, че ще се оплачете на баща му (майка му)
г)строго му заповядвате да ви остави на спокойствие
д)казвате му „ако ме обичаш, остави ме да работя"
е)решавате да загубите 5 мин. И подробно му обяснявате колко е важно за вас това, с което се занимавате
ж)друго (посочете)……

42.Събота сутрин. По време на закуската детето разлива чаша мляко. Настроението ви се разваля. Вие:
а)казвате: „Ама, че си несръчен! Такъв ще си останеш! Нищо не възприемаш!"
б)удряйки го по ръката, казвате: „Марш да се измиеш! Как можа!"
в)изтривайки масата, казвате: „Следващият път бъди по – внимателен"
г)мълчаливо изтривате масата, поглеждайки недоволно към него

43.Оставили сте детето за 20 мин. само вкъщи. Връщайки се, забелязвате, че е рисувало по стените. Вие:
а) ядосано: „Какво си направил (а)? Не знаеш ли, че не бива да цапаш стените? Ще разкажа всичко на баща ти (майка ти), щом се върне! Ще ядеш бой!"
б)казвате: „Защо го направи! Нали обеща, че ще си послушен. Не зная вече какво да правя с теб"
в)не сте на себе си от гняв: "Колко пъти да повтарям, че по стените не се рисува! Марш в ъгъла!" – удряте го
г)целувайки го, му казвате: „На мама (татко) художника"
д)казвате: „Ако рисуваш по стените, ще ги развалиш! Ще ти дам листове и рисувай на тях! А сега ще ми помогнеш да го изчистим!"

2.2.Форми на педагогическо взаимодействие с родителите

✓ **Директни**

- Срещи с отделни семейства и консултиране по тяхно желание във фиксираното за целта седмично време (индивидуални и групови консултации по определени теми)
- Срещи с отделни семейства по желание на учител, нуждаещ се от съдействието на родителите (посещение по домовете)

Проект „Позитивна мултикултурна образователна среда - среда за активно социално приобщаване!", Договор No BG05M2OP001-3.017-0009-C01/14.12.2020г., финансиран от Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейските структурни и инвестиционни фондове.

- Открита телефонна линия на принципа „телефон на доверието“, работеща в определени часове от денонощието за родители, предпочитащи този тип контакт

✓ **Индиректни**

- Анкетно проучване на проблемите, вълнуващи родителите и въпросите, на които биха желали да получат отговор;
- Дидактометрични тестове, предполагащи разрешаване на стандартна противоречива ситуация
- Табла и постери, чрез които се популяризират правилата за поведение на брачните партньори, снижаващи конфликтността

2.3.Примерни теми за работа с фокус групи - родители

1. Истини, които искам на кажа на моята дъщеря/ моя син за живота.
2. Арт ателиета или т.нар. „Работилница с идея“ за съвместно изработване на различни изделия по предложение на родителите и учителите (готварска книга със семейни рецепти, макет на родословното дърво на семейството с рециклирани материали, фотоалбум „Снимки от старите ленти“ и др.)
3. Непослушното дете и неговото семейство.
4. Безопасен дом за децата.
5. Речево и езиково развитие на децата.
6. Как да развиваме паметта на децата си.
7. Социализация на детето в общността.
8. Общуването с децата като фактор за успешно ранно развитие в децата
9.Седмица на проекта – по тема избрана от родителите на групата се работи съвместно с деца, учители и родители цяла една седмица от месеца върху разработването на мини проект (напр. „Правото на детето на права“), който се презентира от родители в края на месеца пред други родители, деца и учители.

3.Модел за работа с фокус група деца

3.1.Дейности за работа с децата

- Мотивиране на децата да общуват на български език. Състезание между групите „Аз говоря на български език“.

Проект „Позитивна мултикултурна образователна среда - среда за активно социално приобщаване!“, Договор No BG05M2OP001-3.017-0009-C01/14.12.2020г., финансиран от Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейските структурни и инвестиционни фондове.

- Ден на розовата фланелка – участват всички деца с цел превенция на тормоза и насилието.

- Организиране съвместно с родителите на „Седмица на четенето" във всички групи.

-„Моят град, моята държава" - отбелязване на български народни и национални празници.

- Световен ден на културното разнообразие - разбиране на значението и нуждата в световен мащаб да се защитава културното многообразие, като начин за постигане на просперитет, устойчиво развитие и глобално мирно съжителство.

- Изложба на детски рисунки – „Земята е на всички".

3.2.Използване на игрите като част от интерактивните методи в мултикултурна образователна среда

Най – важното е изграждането на единство и екипност в групата. Затова използваме интерактивни игри за сработване на групата и организиране на взаимодействията. Тези игри имат роля по отношение на изграждането на децата като цяло. Целта е емоционално и познавателно активизиране на децата, създаване на доверие в групата, стимулиране на позитивна емоция и изграждане на добри отношения.

- ✓ **Играта „Кажи и хвърли"** – в тази игра децата са седнали в кръг с лице един към друг. Всички се изреждат като казват първото си име. Дете държи мека топка и я подхвърля към друго дете в групата, извиквайки го по име. Детето, което хваща топката, благодари с името на този, който я е подал. Избира друго дете от групата и действието се повтаря.

- ✓ **Играта „Огледало"** – в тази игра децата застават по двойки едно срещу друго. Едното извършва бавни движения, а другото като в огледало ги повтаря. След това се разменят ролите. Играта се усложнява като освен движения се показват емоции.
- ✓ **„Игра за изслушване" – за създаване на толерантност и единство.** Когато едно дете умее да изслушва без да прекъсва говорещия, то проявява уважение към него и обратното – когато бъде изслушвано, то се чувства уважавано. За тази игра ще е необходимо да се направи корона от картон. Залепват се уши отстрани на короната. Участникът, който носи короната трябва да слуша без да говори по времето, когато той я носи. През това време другият участник, който не носи корона разказва някаква история, споделя чувства, тайни и мечти. Когато приключи, ролите се

Проект „Позитивна мултикултурна образователна среда - среда за активно социално приобщаване!", Договор No BG05M2OP001-3.017-0009-C01/14.12.2020г., финансиран от Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейските структурни и инвестиционни фондове.

разменят. Бонусът от тази игра е, че освен да се почувства уважавано, детето ще се научи и да споделя. При повече от двама участници е необходимо да се направят корони за всеки един без разказвачът.

- ✓ **„Кой такъв“** – участват всички деца в групата. Необходими: четири постера със залепени върху тях предметни картинки. Педагогът обяснява на децата, че ще им зададе въпроси. Те трябва да разгледат картинките, залепени на постерите по стените и да открият там отговорите. Педагогът задава въпрос, който съдържа признак на предмет от картинките на постерите, а децата трябва да открият за кой от тези предмети се отнася въпросът и да застанат пред съответния постер. Ако отговорът се отнася до няколко картинки, децата трябва да застанат в средата на стаята. След като децата са застанали пред съответния постер, педагога може да поиска да обяснят своя избор.

- ✓ **„Минута за говорене“** - участват всички деца в групата. Време за реализация – 10 минути. Педагогът предварително избира теми свързани с културното многообразие и семейните традиции. Съобщава на децата темата и отброява с часовник 1 минута време, през което детето трябва да говори по зададената тема. След разказа на детето педагогът дава възможност на другите деца за допълнения по темата.

- ✓ **„Довърши изречението“** - участват всички деца в групата. Необходимо оборудване – топка. Време за реализация около 5 – 10 минути. „Какво би те зарадвало най – много……“. Децата са разположени в кръг. Педагогът е в центъра на кръга. Съобщава незавършена фраза и подава топката на дете от групата, което трябва да я довърши (правилно да конструира изречение по дадено начало). Избират се фрази, които предполагат изказване на отношение по дадена тема („Когато влязох в детската градина, бях весел, защото…….“, „Очаквам с нетърпение да дойде утрешния ден, защото……..“, „Тъжен съм, когато……“). Топката не трябва да се подава последователно на застанали едно до друго деца, за да се стимулира активността им.

- ✓ **„Добри ръце“** – Децата са застанали в кръг със затворени очи и по сигнал всеки се движи бавно напред с протегната ръка и се стреми да

Проект „Позитивна мултикултурна образователна среда - среда за активно социално приобщаване!“, Договор No BG05M2OP001-3.017-0009-C01/14.12.2020г., финансиран от Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейските структурни и инвестиционни фондове.

избере друга ръка. (Игра за разделяне децата по двойки за следващите дейности).

- ✓ **„Спирка на доброто“** – Децата са подредени в колона по един. Учителката тръгва и води колоната с песен:
  „Хайде да направим влак и с него да заминем в приказни страни
  пуф – паф, пуф – паф, през гори, тунели, покрай къщи бели
  пуф – фаф, пуф – паф. Влакът най – накрая в гарата навлиза
  тук е „спирка на доброто“
  трябва да се слиза.“
  Всяко дете хваща за ръчичка другарче и взаимно си казват нещо добро.

- ✓ **„Подари цвете“** – участват всички деца в групата. Необходимо е едно цвете. Педагогът дава на едно дете от групата цветето и обяснява защо. На свой ред това дете трябва да подари цветето на друго дете от групата и също да обясни мотивите си за подаряване на цветето и т.н.

- ✓ **„Магическа пръчка“** – Всеки участник да си представи, че притежава магическа пръчка, с която да промени града, в който живее; хората, с които си взаимодейства и др. Да изрази своите представи в рисунка, апликация, колаж и др. В края на упражнението водещият кани желаещите участници да споделят своите впечатления.

4.Модел за работа с фокус група учители

- ✓ Непрекъснатост на съвместната работа по проблема за формирането на мултикултурна образователна среда, социалното приобщаване на групите от етническите малцинства.
- ✓ Организиране на тематичен кът в групите за мултикултурно образование.
- ✓ Кръгла маса „Играта като средство за формиране на приятелски отношения между деца, връстници и възрастни“.
- ✓ Тренинг на тема „Единство“ – за формиране на качество, което ни позволява да общуваме, играем и работим в мир с останалите хора и да споделяме отговорностите, радостта, тъгата.
- ✓ Споделяне на добри практики и обмяна на опит с други детски градини.

Проект „Позитивна мултикултурна образователна среда - среда за активно социално приобщаване!“, Договор No BG05M2OP001-3.017-0009-C01/14.12.2020г., финансиран от Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейските структурни и инвестиционни фондове.